

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

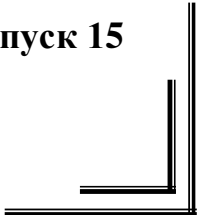

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

2. Ягупов В.В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти / В.В. Ягупов, В.І. Свистун // Наукові записки НаУКМА. Серія «Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота», 2007. – Т.71 – С. 3.
3. Rickheit G., Srohner H. Handbook of Communicative Competence. – Gottingen: Hubert & Co., 2008. – 561 p.

УДК 159.923-026.15:159.9-051

**МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ У
МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ**

Онищук Дарина, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керидит: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

В умовах сучасного надзвичайно динамічного, глобалізованого та уніфікованого соціуму постійно змінюються соціальні орієнтири, які спрямовують розвиток людства. За цих обставин особливо гостро постає проблема збереження особистісної цілісності та індивідуальної неповторності людини, що, зокрема, забезпечуються мотиваційною сферою її особистості. Основні риси людини як члена суспільства закладаються під час навчання в системі освіти, де відбувається розвиток мотиваційної сфери особистості. Мотивація студента є визначальною для його становлення як професіонала – фахівця, що постійно розвивається задля суспільного блага. Особливої актуальності психологічна проблематика розвитку мотиваційної сфери набуває стосовно навчально-професійної діяльності студента, під час якої закладаються основи майбутнього професіоналізму.

Мотивація як важливий психічний феномен регулятивної сфери особистості розглядалась у багатьох напрямках психології. Проблеми мотивів та мотивації присвячено дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних авторів (В.Г. Асєєв, Дж. Аткинсон, В.К. Вілюнас, Є.П. Ільїн, В.І. Ковальов, О.М. Леонтєв, М. Ш. Магомед-Емінов, Д.К. Мак-Клелланд, Д.М. Узнадзе, Х. Хекхаузен, В.Д. Шадріков тощо). У контексті мотиваційної сфери досліджуються потреби внутрішнього джерела активності людини, природа мотиву та мотивації, різновиди мотиваційних утворень, мотивація у теоріях спілкування тощо [3].

Вивченням мотивації студентів вищих навчальних закладів займалися вчені Л.О. Буйновська, Б.І. Дадонова, Т.Д. Дубовицька, Ю.П. Євренко, В.В.Лутаєв, А.О. Реан, Е.І. Савонько, Н.М. Симонова, Н.В. Яковлева та ін.

Досліджуючи поняття мотив, то варто звернутись до визначень із словників, так: «У психологічному словнику за редакцією Б.Г. Мещерякова

та В.П. Зінченка мотив розглядається із двох точок зору: 1) матеріальний або ідеальний «предмет», який спонукає і спрямовує на себе діяльність або вчинок, сенс яких полягає в тому, що за допомогою мотивів задовольняються певні потреби суб'єкта; 2) психічний образ даного предмету [3].

У психологічному словнику за редакцією В.І. Войтка мотив – це спонукальна причина дій та вчинків людини (те, що штовхає до дії) [2], у іншому психологічному словнику (за редакцією Н.А. Побірченко) конкретизується, що мотив – це спонукальна причина дій та вчинків людини, зумовлених об'єктивними потребами» [2].

Слід зазначити, що в психологічній літературі існує кілька підходів до трактування мотивації. Так, як зазначає В.М. Пісний, одні автори розглядають мотивацію як етап утворення мотиву з потреби (В.М. Асєєв) [1]. Інші дослідники мотивації ототожнюють із системою мотивів, їх сукупністю й структурою. Ще одні розуміють її як метод підбору способів поведінки з безлічі можливих (О.О. Бодальова, А. О. Деркач, Н.В. Кузміна). У праці А.К. Маркової мотивація трактується як складна система відносин, потреб, інтересів, ідеалів, прагнень, спонук і мотивів, що зумовлюють спрямованість активності особистості. Також іноді мотивацію розглядають як внутрішню причину дії, рушійні сили поведінки, що пронизують усю структуру особистості, як підкреслює В.М. Пісний [1].

Термін «креативність» у психології набув поширення у 50-і рр. ХХ ст. і пов'язаний насамперед з іменами відомих американських психологів Терстоуна й Дж. Гілфорда. В психологічному словнику вказується, що креативність (від лат. creatio) – створення, породження. Креативність – характеристика творчих здібностей індивіда, що проявляється в готовності продукувати принципово нові ідеї [4].

На сучасному етапі розвитку вітчизняної психологічної науки креативність характеризується різноплановістю визначень: здатність до здійснення дуже високого рівня інтелектуальної активності, здатність породжувати велику кількість різноманітних оригінальних ідей в нерегламентованих умовах діяльності, здатність перетворювати знання за допомогою уяви та фантазії, здібність знаходити нові способи рішення проблеми чи нові способи вираження (К.Роджерс). Сміт та Карисон розглядають креативність із психоаналітичної точки зору, визначаючи її як здібність сприймати матеріал із підсвідомості у свідомість [4].

Дж. Гілфорд виділив 16 інтелектуальних здібностей, що характеризують креативність. Серед них – швидкість (кількість ідей, що виникають за деяку одиницю часу), гнучкість (здатність перемикатися з однієї ідеї на іншу) і оригінальність (здатність продукувати ідеї, що

відрізняються від загальноприйнятих) мислення, а також допитливість (підвищена чутливість до проблем, що не викликає інтересу в інших), нерелевантна (логічна незалежність реакцій від стимулів).

Модель креативності П. Торренса включає три фактори: швидкість, гнучкість, оригінальність. У даному підході критерієм є характеристики і процеси, що активізують творчу продуктивність, а не якість результату.

Креативність допомагає знаходити оригінальні рішення складних технічних, організаційних, наукових проблем, створювати художні твори.

У вмотивованих студентів в рамках становлення нового рівня самосвідомості відбувається і розвиток нового рівня ставлення до себе і формується мотивація до креативності. Одним із центральних моментів тут є зміна критеріїв самооцінки – вони зміщуються «в середину» – внутрішня мотивація, здобуваючи якісно інші форми, порівняно із критеріями оцінювання людиною інших людей – зовнішня мотивація. Оцінка окремих якостей особистості відіграє у такому ставленні до себе підпорядковану роль, а провідним стає дещо загальне, цілісне «прийняття себе», «самоповага» [4].

Таким чином, мотиваційна сфера у студентському віці набуває якісно-специфічного характеру. Вона пов'язана з необхідністю оцінювати якості своєї особистості з урахуванням конкретних життєвих прагнень, у зв'язку із вирішенням завдань професійного самовизначення і креативної самореалізації [4].

Отже, в результаті нашого теоретичного дослідження ми виявили, що процес мотиваційної сфери особистості студента підчас професійного навчання відбувається досить інтенсивно. Мотивація виступає показником повноти креативної самореалізації особистості, яка найповніше здійснюється в процесі професійного навчання у ВНЗ. Проаналізовано, що вона свідчить про ступінь розвитку самосвідомості, рівень орієнтованості у життєвих і соціальних ситуаціях, наявність потенційних та реальних можливостей особистості для її самоздійснення, рівень організаційно-вольової зрілості в управлінні життєвими обставинами та подоланні життєвих труднощів креативним підходом. Особливістю якого є усвідомлення власної індивідуальності, неповторності, несхожості на інших.

Список використаних джерел:

1. Пісний В. М. Мотивація як Чинник формування особистості правоохоронця / В. М. Пісний // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. - 2011. - Вип. 6. - С. 167-170. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2011_6_39
2. Психологічний словник / авт.-уклад.: В.В. Синявський,

- О.П. Сергєєнкова; за ред. Н. А. Побірченко. – К. : Наук. світ, 2007. – 274 с.
3. Современный психологический словарь / сост. и общ. ред. Б.Г. Мещеряков, В. П. Зинченко. – М. : АСТ ; СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОзнак, 2007. – 290 с.
  4. Сяська В. Розвиток креативності студента - ціннісний орієнтир його професійного становлення / В. Сяська // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка» / Нац. ун-т «Острозька акад.» ; [редкол.: І. Д. Пасічник, Л. М. Смольська, В. В. Вербець та ін.]. – Острог, 2002. – Вип. 3. – С. 90-94.

УДК 316.75

ВПЛИВ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ НА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ПІДЛІТКІВ

Онищук Тетяна, здобувачка ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Артемова О.І., кандидат педагогічних наук, доцент

В умовах сьогодення особливої актуальності набуває проблема проживання підлітка у конфліктній сім'ї, що накладає негативний відбиток на його особистісний розвиток, на досвід міжособистісних взаємовідносин. Підлітковий вік і так складний сам по собі, а проживання в конфліктній сім'ї створює взагалі психотравмуючу проблему, коли формується зневіра в можливість існування гармонійних стосунків, відбувається накопичення негативних емоцій та переживань. Все це стає сприятливим ґрунтом для виникнення психологічних травм, сімейної незадоволеності, сімейної тривоги, нервово-психічного напруження, почуття провини, у підлітка розвивається занижена самооцінка, втрачається розуміння й притулюється співчуття. Неспокійна, емоційно напружена атмосфера у сім'ї створює дисбаланс, негатив не може відновити ресурси, у людини порушується стан рівноваги.

Останнім часом спостерігаються досить часті й тривалі конфлікти в сім'ях, які негативно відбиваються і на подружжі, і дітях, і батьках. Проблемними зонами, які призводять до виникнення конфліктів у сім'ях є: незалежність; домінування одного з батьків; питання, пов'язані з вихованням дітей; фобія втрати дитини батьками; контроль; проекція на підлітка особистісних негативних якостей батьків; вимоги-заборони батьків; конфліктність батька й матері; агресивність батька й матері; порушення рольових сподівань [2, 41]. Причин є багато, але розв'язанню конфліктних ситуацій, їх попередженню варто вчитися. Важливо усвідомити дорослими, що в конфліктній сім'ї закріплюється негативний досвід спілкування,

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матейук О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдук А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету